

Länsi-Uudenmaan alueen pelastustoimi
Palomiehentie 1
02750 ESPOO

Tämä päätös kumoo ja korvaa Etelä-Suomen aluehallintoviraston aiemmin 23.3.2022 antaman päätöksen (ESAVI/35955/05.09.01/2021) päätösasiakirjassa esitetyn aluehallintoviraston ratkaisun osalta.

Viitteet:

Aluehallintoviraston selvityspyyntö Länsi-Uudenmaan alueen pelastustoimen pelastustoiminnan palvelutasossa olevasta huomattavasta epäkohdasta (20.10.2021, ESAVI/35955/05.09.01/2021)

Länsi-Uudenmaan pelastustoimen alueen vastaus aluehallintoviraston selvityspyyntöön (17.12.2021)

LÄNSI-UUDENMAAN ALUEEN PELASTUSTOIMEN PELASTUSTOIMINNAN PALVELUTASOSSA OLEVAT HUOMATTAVAT EPÄKOHDAT

Pelastustoimen palvelutaso ja sen riittävyyden valvonta

Sovelletut oikeusohjeet:

Pelastuslain (379/2011) 2 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään pelastustoimen viranomaisten kiireellisistä tehtävistä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia (pelastustoiminta). Pelastuslaitoksen tulee pelastuslain 27 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan huolehtia alueellaan pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Pelastuslain 27 §:n 1 momentin mukaan alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta ja pelastuslaitoksen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Pelastuslain 28 §:n 1 momentin mukaan pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia. Edelleen pelastuslain 28 §:n 2 momentin mukaan pelastuslaitokselle 27 §:n 2 momentissa säädetyt tehtävät on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Pelastuslain 23 §:n 2 momentin mukaan aluehallintovirasto valvoo pelastustointia sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja tasoa toimialueellaan. Pelastuslain 85 §:n

mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on valvoa, että pelastustoimen palvelutaso on riittävä ja sillä on tässä tarkoituksessa oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta alueen pelastustoimelta tarpeellisia tietoja ja selvityksiä.

Jos palvelutasossa on huomattavia epäkohtia eikä niitä korjata aluehallintoviraston asettamassa määräajassa, aluehallintovirasto voi pelastuslain 105 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla, uhkasakolla tai teettämisuhalla tehostaen, velvoittaa alueen pelastustoimen saattamaan palvelut pelastuslaissa vaaditulle tasolle.

Laki aluehallintovirastoista 20 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto voi sakon uhalla, teettämisuhalla tai keskeyttämisuhalla velvoittaa asianomaisen noudattamaan käskyä tai kieltoa, jonka aluehallintovirasto tai siltä pakkokeinoasiassa virka-apua pyytävä muu viranomais on toimivaltansa mukaisesti antanut.

Sisäasiainministeriö on antanut pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM julkaisuja 21/2012). Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen tavoitteena on auttaa suunnittelemaan pelastuslaitoksen tarjoama pelastustoiminnan palvelutaso, joka vahvistetaan palvelutasopäätöksessä. Pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi määritellään riskien arvioinnin perusteella normaaliolojen toimintavalmius. Ohjetta voidaan käyttää myös pelastustoiminnan kokonaistehokkuuden arvioinnissa.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on antamassaan päätöksessä 11.6.2020 (Päätösnumero 20/0563/1) ja sen johtopäätösosiossa todennut, että vaikka sisäministeriön antamat ohjeet eivät ole sitovia, aluehallintovirasto on voinut käyttää ohjetta apuna arvioidessaan pelastuslain mukaisten edellytysten täyttymistä).

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan pelastustoiminnan toimintavalmiuden määrittämiseksi pelastustoimen alueet on jaettu maantieteellisiin 1 km x 1 km ruutuihin. Kullekin ruudulle määrytyy regressiomallin perusteella riskiluokka (I-IV). Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan:

I riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 6 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 11 minuuttia.

II riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 10 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 14 minuuttia.

III riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 22 minuuttia.

IV riskiluokan asutuilla alueilla tehokas pelastustoiminta voi alkaa pidemmänkin ajan kuluessa kuin I - III-riskiluokissa.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan vähimmäistavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä. Lisäksi

pelastustoiminnan toimintavalmiusajan tulee täytyä vähintään 50 %:ssa tehtävistä. Palvelutasopäätöksessä päätetään tarkemmin ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteista. Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan aluehallintovirasto valvoo ensimmäisen yksikön saapumisaikaa onnettomuuspaikalle ja pelastustoiminnan toimintavalmiusajan toteutumista.

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen toteutuminen Länsi-Uudenmaan pelastustoimen alueella

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (myöhemmin aluehallintovirasto) on pelastustoimen palvelutason valvonnassaan kiinnittänyt huomiota Länsi-Uudenmaan alueen pelastustoimen pelastustoiminnan palvelutasossa esiintyviin huomattaviin epäkohtiin. Huomattavat epäkohdat koskevat pelastustoimen pelastustoiminnan ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen toteutumista riskiluokan I riskiruuduissa tapahtuvissa kiireellisissä tehtävissä, niille asetettujen vähimmäistavoitteiden mukaisesti.

Aluehallintovirastot tekivät vuonna 2017 vuosia 2013 – 2016 koskevan valtakunnallisen selvityksen, jossa tarkasteltiin eri riskiluokkiin kuuluvien kiireellisten pelastustehtävien ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen toteutumista niille asetettujen vähimmäistavoitteiden mukaisesti. Länsi-Uudenmaan pelastustoimen alue kuului niihin alueisiin, joissa esiintyi eniten toimintavalmiusaikojen puutteita riskiluokan I riskiruuduissa toteutuneissa kiireellisissä tehtävissä.

Aluehallintovirasto tarkasteli myös vuosien 2017–2020 eri riskiluokkien (I – III) riskiruuduissa tapahtuneiden kiireellisten pelastustehtävien toimintavalmiusaikojen toteutumista. Tehdyn selvityksen mukaan Länsi-Uudenmaan pelastustoimen alueella oli runsaasti ns. ongelmaruutuja, joissa riskiluokan I toimintavalmiusajat jäivät toteutumatta asetettujen vähimmäistavoitteiden mukaisesti jokaisena tarkasteluvuotena 2017 – 2020.

Selvityspyyntö

Aluehallintovirasto pyysi Länsi-Uudenmaan pelastustoimen alueelta selvitystä ja omaa näkemystä esiintyvistä pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen puutteista ja pelastustoiminnan palvelutason riittävydestä toimialueellaan. Selvityspyynnössään aluehallintovirasto oli karttakuvassa osittanut kaikkiaan kymmenen ongelmaruutujen muodostamaa yhtenäisaluetta, joilla se katsoi pelastustoiminnan palvelutason olleen riittämätöntä. Selvityspyynnössä edellytettiin myös antamaan selvitys siitä, miten ja missä aikataulussa pelastustoimen alue korjaa pelastustoiminnassa havaitut huomattavat epäkohdat aluehallintoviraston osoittamilla yhtenäisalueilla ja saattaa pelastustoiminnan palvelutason näillä alueilla pelastuslain edellyttämälle vähimmäistasolle.

Länsi-Uudenmaan alueen pelastustoimen antama selvitys

Länsi-Uudenmaan pelastustoimen alue antoi oman selvityksensä aluehallintovirastolle 17.12.2021. Selvityksessään pelastustoimen alue toteaa, että aluehallintoviraston

selvityspyynnössään osoittamat ongelmaruudut ja yhtenäisalueet eivät vastaa nykytodellisuutta riskiluokan I riskiruutujen osalta.

Ote selvityksestä: *Uudenmaan pelastuslaitokset (HIKLU-alue) olivat laatineet yhteisen riskianalyysin, joka valmistui vuonna 2020. Riskianalyysin perusteella tehdyt muutokset riskiruutuaineistoon oli tarkoitus viedä Pelastusopiston ylläpitämään PRONTO-tietojärjestelmään 1.1.2021 alkaen. Pelastuslaitoksista johtuvista syistä riskiruutuaineiston toimittaminen Pelastusopistolle jäi tekemättä joulukuussa 2020. Syyskuussa vuonna 2021 havaittiin, että PRONTO-tietojärjestelmän riskiruutuaineistossa oli virheitä ja aineiston toimittamisen ongelma selvisi. Pelastuslaitos toimitti muutokset Pelastusopistolle syyskuussa, jonka jälkeen virheet ilmoitettiin korjatuksi. Pelastuslaitos halusi varmistaa, että kaikki riskiruudut ovat varmasti oikein. Pelastuslaitos teki tarkistuksen, jossa kävi ilmi, etteivät muutostarpeet olleet korjaantuneet ja virheitä löytyi myös muualta kuin ilmoitetuista muutostarpeista. Kävi ilmi, että osa riskiruuduista on ollut virheellisiä jo vuodesta 2019. Kaikki virheet saatiin korjattua ja marraskuusta 2021 PRONTO:ssa on voimassa oleva oikea riskiruutuaineisto.*

Aluehallintovirasto oli tehnyt oman selvityksensä näillä PRONTO:ssa olleilla virheellisillä riskiruututiedoilla. Pelastustoimen alueen omassa selvityksessä yhtenäisalueiden ja ongelmaruutujen määrä putosi huomattavasti ja toimintavalmiusajoissa esiintyviä puutteita todettiin olevan lähinnä Espoon kaupungin eri alueilla. Tässä kohdin aluehallintovirasto haluaa korostaa, että PRONTO:ssa olevien tietojen oikeellisuudesta vastaa jokainen pelastustoimen alue omalta osaltaan (PeL 91 §). Pelastustoimen palvelutason valvonnassa aluehallintovirasto käyttää PRONTO:sta saatavia tietoja ja analysoi niiden perusteella palvelutason riittävyttä pelastustoimen alueilla. Lisäksi aluehallintovirasto voi pyytää tarvittaessa lisäselvityksiä.

Länsi-Uudenmaan alueen pelastustoimen toimenpiteet toimintavalmiusaikojen korjaamiseksi

Länsi-Uudenmaan alueen pelastustoimen johtokunta on 21.4.2021 pitämässään kokouksessa hyväksynyt esityksen alueen kunnille paloasemaverkoston kehittämiseksi siten, että kunnat valmistelevat talousarvionsa vuodelle 2022 ja – taloussuunnitelmansa, jotta pelastustoimen tarvitsemien toimitilojen rakentaminen toteutetaan tai saatetaan loppuun seuraavasti:

- 1. Espoon lahden paloaseman rakentaminen • Tarveselvitys 2007. Hankesuunnitelma hyväksytty 2016. Suunnittelu vuonna 2020. Rakentaminen ja arvioitu valmistuminen kesä/syysy 2022.*
- 2. Matinkylän paloaseman rakentaminen. Suunnittelu vuonna 2020. Rakentaminen käynnissä ja arvioitu valmistuminen kesä/syysy 2022.*
- 3. Otaniemen paloaseman rakentaminen vuonna 2023 • Tarveselvitys hyväksytty 2016. Hankesuunnitelma hyväksytty 2020 ja asemakaavamuutos hyväksytty 15.2.2021. Suunnittelu vuonna 2021. Rakentaminen 2022–2023. Arvioitu valmistuminen vuodenvaihteessa 2023 – 2024.*

4. *Masalan paloaseman rakentaminen vuonna 2026.* Paloaseman tontti hyväksytykaavassa 2.9.2019. Tarveselvitys tekeillä ja rakentaminen arvioitu vuodelle 2026.
5. Lisäksi vuoteen 2035 on arvioitu ainakin seuraavat paloasemahankkeet: • Uusi paloasema Kirkkonummen Veikkolaan 2031 • Uusi paloasema Siuntioon vuonna 2035

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Aluehallintovirasto katsoo, että Länsi-Uudenmaan pelastustoimen alueen antaman oman selvityksen perusteella voidaan todeta, että **Länsi-Uudenmaan alueen pelastustoimen pelastustoiminnan palvelutasossa on tietyillä alueilla pelastuslain 85 §:n 2 momentin mukaisia huomattavia epäkohtia.** Länsi-Uudenmaan pelastustoimen alueen ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen täytyminen asetettujen riskiruutukohtaisten vähimmäistavoitteiden mukaisesti ei ole riittävä, riskiluokan I kiireellisissä tehtävissä Espoon kaupungin alueella selvityksessä osoitetuilla alueilla nro 1 ja 2.

Länsi-Uudenmaan alueen pelastustoimi on antamassaan selvityksessä esittänyt korjaustoimenpiteet huomattavien epäkohtien korjaamiseksi. Nämä korjaustoimenpiteet kohdistuvat uusien paloasemien rakentamiseen ongelma-alueille. Länsi-Uudenmaan alueen pelastustoimen johtokunta on hyväksynyt korjaustoimenpiteiksi tehdyn esityksen alueen kunnille paloasemaverkoston kehittämiseksi siten, että kunnat valmistelevat talousarvionsa vuodelle 2022 ja taloussuunnitelmansa, jotta pelastustoimen tarvitsemien toimitilojen rakentaminen toteutetaan ja saatetaan valmiiksi.

Aluehallintovirasto edellyttää pelastuslain 85 §:n 2 momentin nojalla, että Länsi-Uudenmaan alueen pelastustoimi korjaa pelastustoiminnan palvelutasossaan olevat huomattavat epäkohdat ja saattaa pelastustoimen palvelutasonsa pelastuslain edellyttämälle tasolle. Huomattavat epäkohdat pelastustoiminnan palvelutasossa tulee korjata Länsi-Uudenmaan pelastustoimen alueen antaman selvityksen mukaisesti.

1. Vuoden 2024 loppuun mennessä ensimmäinen yksikkö saavuttaa kiireellisissä pelastustehtävissä selvityksessä esitetyn yhtenäisalueen 1 (Otaniemi) riskiluokan I ruudut (ID: 47565, 48914, 48920, 49595, 50268, 50269 ja 50270) riskiluokalle I asetetun 6 minuutin toimintavalmiusaikatavoitteen mukaisesti, vähintään 50 %:ssa tehtävistä.
2. Vuoden 2022 loppuun mennessä ensimmäinen yksikkö saavuttaa kiireellisissä pelastustehtävissä selvityksessä esitetyn yhtenäisalueen 2 (Viherlaakso – Espoon keskus) riskiluokan I ruudut (ID: 51612, 52962, 53641 ja 53642) riskiluokalle I asetetun 6 minuutin toimintavalmiusaikatavoitteen mukaisesti, vähintään 50 %:ssa tehtävistä.

Aluehallintovirasto tulee tarkastelemaan kohdissa 1–2 asetettujen velvoitteiden toteutumista. Tarkastelu tehdään määräajan päättymistä seuraavan vuoden alussa. Mikäli Länsi-Uudenmaan pelastustoimen pelastustoiminnan palvelutasossa olevia

huomattavia epäkohtia ei saada korjattua aluehallintoviraston edellä asettamissa määrärajoissa, eikä palvelutasoa saada vastaamaan alueen tarpeita ja onnettomuusuhkia, eikä pelastuslaitokselle pelastuslain 27 §:n 2 momentin 4 kohdassa säädettyjä pelastustoimintaan kuuluvia tehtäviä kyetä suunnittelemaan ja toteuttamaan siten, että ne on voitu hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet on voitu suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti, voi aluehallintovirasto aluehallintovirastoista annetun lain 20 §:n sekä pelastuslain 85 §:n 2 momentin mukaisesti ja pelastuslain 105 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla (uhkasakko) velvoittaa alueen pelastustoimen saattamaan palvelut pelastuslaissa vaaditulle tasolle.

MUUTOKSEN HAKU

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen liitteenä olevan valitusosoituksen mukaisesti.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiassa antaa tarvittaessa pelastusylitarkastaja Markku Kirvesniemi: markku.kirvesniemi@avi.fi, puh 0295 016 088.

Johtaja

Tommi Laurinen

Pelastusylitarkastaja

Markku Kirvesniemi

LIITTEET Valitusosoite

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätöksensaaja

Länsi-Uudenmaan alueen pelastustoimi (saantitodistuksella)

Suoritemaksu

Maksuton päätös

Tiedoksi

Sisäministeriö/pelastusosasto
Aluehallintovirastojen pelastustoimi ja varautuminen -vastuualueet

Tämä asiakirja ESAVI/35955/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/35955/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Laurinen Tommi 31.03.2022 13:59

Esittelijä Kirvesniemi Markku 31.03.2022 11:41